

Кузьменко А. О.
кандидат філологічних наук, доцент
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПСИХОЛІНГВСТИЧНА СПЕЦИФІКА ЕКШЕН-ВІРШІВ

Екшен-вірші (action songs, плясові вірші, вірші-ігри) є все ще малодослідженим жанром, але популярність таких текстів серед дітей від цього не зменшується. Жанрова специфіка екшен-віршів пов'язана з їхнім призначенням, адже вони є піснями, що виконуються як акомпанемент до гри або певних рухів, тому в них часто увага концентрується не лише на тексті, а й на ритмічному виконанні дії. Особливо відчутно це у тих характерних для народної пісенної поезії віршах, які втрачають сюжетність і образність. Деякі з екшен-віршів описують дії, що повинні виконувати учасники гри. Текст екшен-вірша визначає розвиток гри. Екшен-вірші невід'ємні у пізнанні менталітету народу, мова якого вивчається, оскільки у слід опанувати монологічне мовлення, описувати події та явища розгорнуто, то така форма викладення, як вірш, котрий супроводжується рухами, є найвлучнішою. Завдяки цьому розширюється уявлення про оточуючий світ у тривимірному форматі: поняття – слово – дія.

Тож, диференційною особливістю цього жанру є те, що створення художнього образу відбувається не лише у поєднанні слова та наспіву, але й шляхом додавання третього елемента – дії. У цьому сенсі вони наближаються до хороводних пісень і драматизуються. При цьому драматизування обмежується виконанням реальних дій, які зазначені у тексті (перебіг з місця на місце, поцілунок гравців, синхронне виконання рухів тощо). Пор.: *Put your little foot, | Put your little foot, | Put your little foot right there, | Put your little foot, | Put your little foot, | Put your little foot right there. | Walk and walk and walk | And walk and turn, | Walk and walk and walk | And walk and turn.* Попри це, екшен-вірші виявляються дещо віддаленими від власне драми (порівняно з хороводними піснями). Натомість вони більшою мірою спрямовані на розвиток пантоміми, оскільки рухи учасників гри мають зображувати події тексту: *Eensy weensy spider | Went up the water spout | Down came the rain | And washed the spider out | Out came the sun and dried up all the rain | Now the eensy weensy spider | Went up the spout again.*

Екшен-вірші в незначних випадках мають складний за змістом текст. Розгорнутий зміст таких віршів трапляється лише, коли вони є граничними з ігровими або танцювальними піснями: *Oats, peas, beans, and barley grow, | Oats, peas, beans, and barley grow, | Can you or I or anyone know | How oats, peas, beans, and barley grow? | First the farmer sows his seed, | Stands erect and takes his ease, | He stamps his foot and claps his hands, | And turns around to view his lands. | Oats, peas, beans, and barley grow, | Oats, peas, beans, and barley grow, | Can you or I or anyone know | How oats, peas, beans, and barley grow? | Next the farmer waters the seed, | Stands erect and takes his ease, | He stamps his*

foot and claps his hands, | And turns around to view his lands. | Oats, peas, beans, and barley grow. Тут поєднано танцювальні рухи з зображенням посіву, вирощуванням і збором врожаю.

Тематично екшен-вірші дуже насичені. Це – зображення трудових буднів (*A sailor went to sea; farmer, driving cattle*), побуту, традиційних розваг (*Can you dance Hulla-Baloney? | As we go round about? | Put both your hands on your shoulders*), сімейних відносин (*Miss Lucy had a baby | She named him Tiny Tim | She put him in the bath tub*), людського організму (*One finger, one thumb, keep moving*), рослинного і тваринного світу (*Autumn leaves are a-falling | Red and yellow and brown*).

Екшен-вірші є певним «інструктажем» до гри, тому відмінною рисою лексичного наповнення є використання акціональної лексики: *clap, put, take, jump, raise, bounce, stamp* та ін.: *Put both your hands on your shoulders, ... Put both your hands in your pockets, ... Raise your arms high in the air now, ... And turn yourself about.* Оскільки виконання дій пов'язане з функціонуванням організму, в екшен-віршах активно застосовуються соматизми – лексеми на позначення людського організму: *body, hand, arm, leg, foot, back, finger, toe, shoulder* тощо: *Head, shoulders, knees and toes | Knees and toes | Knees and toes. | Eyes, ears, mouth and nose | Mouth and nose | Mouth and nose.*

Загалом екшен-вірші – це тексти римованої форми, які супроводжуються рухами як невід'ємною частиною гри. Вони є тематично насичені реаліями повсякденного життя, що формує у слухача відповідну лінгвокультурну свідомість.

Бібліографічні посилання:

1. Бикова Ю. С. Семантичні особливості англійської загадки. Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства. Суми : СумДУ, 2012. Ч.1. С. 8–9.
2. Кузьменко А.О. Вербальна репрезентація дитячої картини світу. «Сучасна германістика: теорія і практика» матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції.– Дніпропетровськ: СПД Біла К.О., 2012. С. 33-34.
3. Кузьменко А.О. Лінгвостилістична специфіка англомовних інфантичних текстів Наукові записки. Серія: Філологічні науки (мовознавство). За ред. О. А. Семенюк. – Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2013. Вип. 117. С. 311-315.
4. Кузьменко А.А. Стилистическое членение лексики англоязычных рифмованных инфантических текстов. Филология, искусствоведение и культурология: тенденции развития: материалы междунар. Заочн. научн.-практич. конф.. Под ред. А.Г. Бердникова. Новосибирск: СибАК, 2013. С. 38-44.
5. Briggs Raymond. Mother Goose treasury. NY: Puffin, 2012. 161 p.
6. Greenaway Kate. Mother Goose. L.: Dover Publications, 1972. 29 p.
7. Mother Goose. L.: Stirling, 2007. 134 p.
8. Wynne M. Stylistics: corpus approaches. Encyclopedia of language and linguistics. Oxford: Elsevier, 2006. Vol. 12 (2 Ed.). P. 223-226.